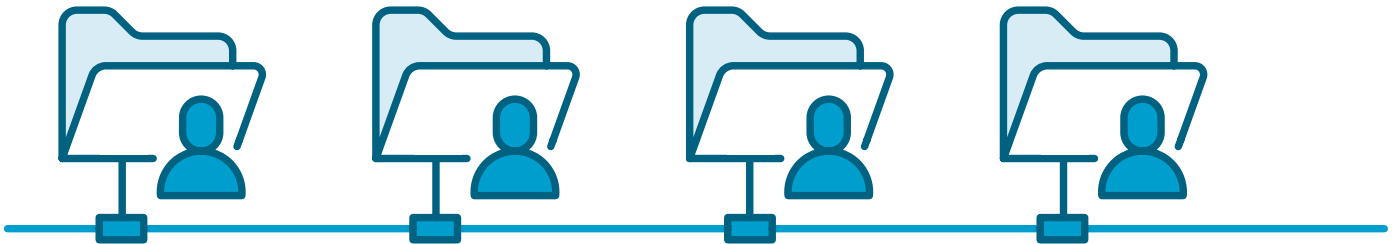

HET RECHT OP INZAGE: KRIJGT DE BETROKKENE WAAR VOOR ZIJN 'RECHT'?

1. INLEIDING

Een van de voornaamste doelstellingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna 'AVG') is om de betrokkenen de controle te geven over (de verwerking van) hun persoonsgegevens.¹ Dit vertaalt zich in een uitgebreide lijst van rechten.² De betrokkenen hebben vooreerst het recht om te worden geïnformeerd over de verwerking van hun persoonsgegevens. Vervolgens hebben zij een recht op inzage in deze verwerking zodat ze kunnen verifiëren

of die beantwoordt aan de algemene beginselen inzake gegevensverwerking. Op basis van deze inzage kunnen zij verdere controle uitoefenen door middel van hun recht op rectificatie, bezwaar, gegevenswissing, etc. Dit artikel zal nader ingaan op het recht op inzage.³

Het recht op inzage van betrokkenen in de verwerking van hun persoonsgegevens is niet nieuw onder de AVG. Het recht bestaat al sinds de Conventie 108⁴ en was ook opgenomen in artikel 12.a van de (oude) richtlijn 95/46/EG. Artikel 15 AVG bouwt verder op artikel 12.a van

de richtlijn en voegt nieuwe elementen toe. De rechtspraak met betrekking tot dit artikel 12.a is tot op vandaag dan ook nog steeds relevant.

2. HET 'RECHT OP INZAGE'

Overeenkomstig artikel 15 AVG hebben de betrokkenen het recht om hun persoonsgegevens in te kijken. Het recht op inzage betekent concreet dat de betrokkenen de verwerkingsverantwoordelijke kunnen vragen (i) of er al dan niet persoonsgegevens van hen worden ver-

werkt, (ii) om een kopie te verkrijgen van die persoonsgegevens en (iii) om informatie te verkrijgen over de verwerking ervan.⁵ Dit laatste betreft de informatie die ook moet worden opgenomen in een privacyverklaring, maar dan concreet toegepast op de betrokkene.

Elk van deze drie aspecten van het recht op inzage laat de betrokkene toe om controle te verkrijgen over (de verwerking van) zijn/haar persoonsgegevens. Hierna wordt nader ingegaan op elk van deze aspecten.

2.1. VERWERKING VAN PERSOONSgegevens

Artikel 15.1 AVG bepaalt uitdrukkelijk: *“De betrokkene heeft het recht om van de verwerkingsverantwoordelijke uitsluitend te verkrijgen over het al dan niet verwerken van hem betreffende persoonsgegevens (...).”*

Het recht op inzage laat de betrokkene in de eerste plaats toe om na te gaan of de verwerkingsverantwoordelijke überhaupt persoonsgegevens over hem/haar verwerkt. Ook voor de onderneming als verwerkingsverantwoordelijke is dit een niet onbelangrijke beoordeling. Als de verwerkingsverantwoordelijke geen persoonsgegevens verwerkt over de betrokkene kan de verwerkingsverantwoordelijke ermee volstaan om dit zo mee te delen aan de betrokkene en het verzoek tot inzage op die manier te beantwoorden.

2.2. KOPIE VAN PERSOONSgegevens

Als de verwerkingsverantwoordelijke wel degelijk persoonsgegevens over de betrokkene verwerkt, is de AVG van toepassing en speelt het recht op inzage. Artikel 15.1 AVG bepaalt immers ook: *“De betrokkene heeft het recht om van de verwerkingsverantwoordelijke uitsluitend te verkrijgen over het al dan niet*

verwerken van hem betreffende persoonsgegevens en, wanneer dat het geval is, om inzage te verkrijgen van die persoonsgegevens.” (eigen onderlijning).

Hiermee wordt meteen ook de draagwijdte van het recht op inzage bepaald. De betrokkene heeft in principe het recht op inzage in zijn/haar persoonsgegevens die door de verwerkingsverantwoordelijke worden verwerkt. Het is dan ook noodzakelijk om het concept ‘verwerking’ van ‘persoonsgegevens’ in herinnering te brengen. Dit concept is overigens cruciaal aangezien de AVG zelf slechts van toepassing is – en de betrokkene bijgevolg slechts rechten kan ontlenen aan de AVG – als er sprake is van (i) de verwerking van (ii) persoonsgegevens.

2.2.1. Het begrip ‘persoonsgegevens’

Vooraleer in te gaan op het begrip ‘persoonsgegevens’ is het belangrijk op te merken dat de kwalificatie van gegevens als persoonsgegevens niet beïnvloed mag worden door de gevolgen die de kwalificatie met zich meebrengt, met name dat de betrokkene een recht op inzage, rectificatie, etc. zal verkrijgen.

Dit lijkt vanzelfsprekend maar diende desalniettemin uitdrukkelijk te worden bevestigd door het Hof van Justitie in het Nowak-arrest.⁶ De feiten onderliggend aan dit arrest betroffen een verzoek tot inzage van een kandidaat in zijn schriftelijke antwoorden op een beroepsexamen en in de opmerkingen van de examinator. De verwerkingsverantwoordelijke was van oordeel dat de verbeterde examenkopie geen persoonsgegevens bevatte en weigerde daarom het verzoek.⁷ Op 20 december 2017 oordeelde het Hof van Justitie dat zowel de schriftelijke antwoorden van de kandidaat als de opmerkingen van de examinator persoonsgegevens zijn.⁸ In ►

¹ Overweging 7 AVG.

² Deze lijst werd door de AVG nog uitgebreid ten aanzien van richtlijn 95/46/EG.

³ Voor een bespreking van de overige rechten, zie A. FOCQUET en E. DECLERCK (eds.), *Gegevensbescherming in de praktijk*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 81-109.

⁴ Conventie Raad van Europa nr. 108, 28 januari 1981 voor de bescherming van individuen met betrekking tot de automatische verwerking van persoonlijke gegevens, beschikbaar op de website van de Raad van Europa.

⁵ Art. 15.1 AVG; A. FOCQUET en E. DECLERCK (eds.), *Gegevensbescherming in de praktijk*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 91.

⁶ HvJ 20 december 2017, nr. C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994, Nowak.

⁷ HvJ 20 december 2017, nr. C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994, Nowak, 18-25.

⁸ HvJ 20 december 2017, nr. C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994, Nowak, 36 en 44.

⁹ HvJ 20 december 2017, nr. C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994, Nowak, 46.

¹⁰ Voor meer informatie over elk van deze vier elementen van het begrip ‘persoonsgegevens’, zie A. FOCQUET en E. DECLERCK (eds.), *Gegevensbescherming in de praktijk*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 5-14.

¹¹ HvJ 20 december 2017, nr. C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994, Nowak, 33-35.

¹² HvJ 20 december 2017, nr. C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994, Nowak, 36 en 44.

¹³ Artikel 4.2 AVG definieert het begrip ‘verwerking’ als volgt: *“een bewerking of een geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens of een geheel van persoonsgegevens, al dan niet uitgevoerd via geautomatiseerde procedés, zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, aligneren of combineren, afschermen, wissen of vernietigen van gegevens.”*

¹⁴ Voor meer informatie over het begrip ‘verwerking’, zie A. FOCQUET en E. DECLERCK (eds.), *Gegevensbescherming in de praktijk*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 14-15.

¹⁵ D. DE BOT, “De rechten van betrokkenen benaderd vanuit de invalshoek van verwerkingsverantwoordelijken – Welke verplichtingen houden zij in?”, *De Verz.* 2017, afl. 22, (103) 147.

¹⁶ CBPL, Advies uit eigen beweging met het oog op de nakende dialoog over de voorstellen van Europese Verordening betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, neergelegd door de Europese Commissie en gestemd door het Europees Parlement en de Raad, 17 juni 2015, nr. 23/2015, § 39, beschikbaar op de website van de Gegevensbeschermingsautoriteit.

¹⁷ HvJ 17 juli 2014, nr. C-141/12, ECLI:EU:C:2014:2081, YS e.a.

¹⁸ HvJ 17 juli 2014, nr. C-141/12, ECLI:EU:C:2014:2081, YS e.a., 54-60.

► dit arrest verduidelijkte het Hof dat – in tegenstelling tot wat de Ierse Gegevensbeschermingsautoriteit en Ierse regering aanvoerden – een dergelijke kwalificatie als persoonsgegevens niet mag worden beïnvloed door de omstandigheid dat de kandidaat door deze kwalificatie in beginsel recht op inzage en rectificatie verkrijgt.⁹

Overeenkomstig artikel 4.1 AVG wordt het begrip ‘persoonsgegevens’ ruim gedefinieerd als *“alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon (‘de betrokkene’).”* Deze definitie van het begrip ‘persoonsgegevens’ bevat vier elementen: (i) alle informatie (ii) over (iii) een geïdentificeerde of identificeerbare (iv) natuurlijke persoon.¹⁰

De ruime draagwijdte van het begrip ‘persoonsgegevens’ wordt bevestigd door de rechtspraak van het Hof van Justitie. Zo bevestigde het Hof in het Nowak-arrest dat dit begrip zowel ob-

jectieve als subjectieve informatie omvat die wegens de inhoud, doel of gevolg ervan gekoppeld is aan de betrokkene.¹¹ Bijgevolg is informatie die niet onmiddellijk betrekking heeft op een natuurlijke persoon (bijvoorbeeld informatie die in de eerste plaats betrekking heeft op een zaak of een gebeurtenis) ook een persoonsgegeven wanneer: (i) die informatie gebruikt wordt (of naar verwachting kan worden gebruikt) met als doel de betrokkene te beoordelen, op een bepaalde manier te behandelen of zijn status of gedrag te beïnvloeden (‘doel’) of (ii) het gebruik van die informatie naar verwachting een impact kan hebben op een natuurlijke persoon, ongeacht of die impact groot of klein is (‘impact’). Zo kan bijvoorbeeld de informatie over een wagen (een zaak) of over het onderhoud van een wagen (een gebeurtenis) beschouwd worden als een persoonsgegeven wanneer aan deze voorwaarden is voldaan. In het Nowak-arrest oordeelde het Hof van Justitie dat de schriftelijke antwoorden van de kandidaat en de opmerkingen van de examinator moeten worden beschouwd als persoonsgegevens over de betrokkene.¹²

2.2.2. Het begrip ‘verwerking’

Opdat de AVG van toepassing zou zijn, is het niet voldoende dat er sprake is van persoonsgegevens. Het moet concreet gaan om een ‘verwerking’ van persoonsgegevens. Net zoals het begrip ‘persoonsgegevens’ wordt ook het begrip ‘verwerking’ erg ruim gedefinieerd en geïnterpreteerd.¹³ Verwerking gaat van het verzamelen van persoonsgegevens tot elke vorm van gebruik van dergelijke gegevens, doorgifte, terbeschikkingstelling en vernietiging ervan. Een (loutere) toegang tot persoonsgegevens is voldoende om te spreken van een verwerking van persoonsgegevens.

In overeenstemming met artikel 2.1 AVG zijn de regels zoals neergelegd in de AVG van toepassing wanneer dergelijke verwerking geheel of gedeeltelijk geautomatiseerd verloopt of in geval van (manuele) verwerking van persoonsgegevens voor zover die gegevens in een bestand zijn opgenomen of bestemd zijn om daarin te worden opgenomen.¹⁴

2.2.3. Recht op inzage en op een kopie

Wanneer de onderneming als verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens over de betrokkene verwerkt, is de AVG van toepassing en heeft de betrokkene in beginsel een recht op inzage.

De terminologie ‘recht op inzage’ kan verwarring veroorzaken wat betreft de eigenlijke draagwijdte van dit recht. Het houdt namelijk niet noodzakelijk in dat de betrokkene inzage krijgt in de verwerkingsactiviteiten van de verwerkingsverantwoordelijke, laat staan dat hij/zij toegang krijgt tot de systemen van de verwerkingsverantwoordelijke zelf.¹⁵ Artikel 15.3 AVG is wat dat betreft duidelijk. De verwerkingsverantwoordelijke moet aan de betrokkene een kopie van de persoonsgegevens bezorgen.

In het verleden is de vraag gerezen of het recht op inzage automatisch het recht op een kopie behelst van de documenten waarin de persoonsgegevens zijn opgenomen dan wel of een overzicht van de persoonsgegevens volstaat.¹⁶ Deze onduidelijkheid werd door het Hof van Justitie op 17 juli 2014 uitgeklaard in het YS-arrest.¹⁷ Het Hof van Justitie oordeelde dat een betrokkene aan het recht op inzage geen recht ontleent op een kopie van het originele document of bestand waarin de persoonsgegevens staan voor zover met een andere vorm van verstrekking aan de doelstelling van het recht op inzage kan worden voldaan, d.i. het kunnen kennisnemen van de per-

“Op basis van deze rechtspraak wordt vandaag algemeen aanvaard dat het recht op inzage niet automatisch een recht behelst op een kopie van het document waarin de persoonsgegevens zijn vervat.”

soonsgegevens en controleren of zij juist zijn en rechtmatig verwerkt worden. In casu oordeelde het Hof dat – wat betreft de persoonsgegevens vermeld in de minuut bij een besluit van een administratieve overheid – een volledig overzicht, in begrijpelijke vorm, van deze persoonsgegevens kan volstaan voor de uitoefening van het recht op inzage.¹⁸

Op basis van deze rechtspraak wordt vandaag algemeen aanvaard dat het recht op inzage niet automatisch een recht behelst op een kopie van het document waarin de persoonsgegevens zijn verval.¹⁹ De verwerkingsverantwoordelijke is ten minste verplicht om de betrokkene een overzicht van de verwerkte persoonsgegevens in een begrijpelijke vorm te bezorgen. De vraag rijst uiteraard wat beschouwd kan worden als een 'begrijpelijke' vorm. Op dit vlak verduidelijkte het Hof dat het overzicht de betrokkene in staat moet stellen om kennis te kunnen nemen van de persoonsgegevens en te controleren of deze juist zijn en verwerkt worden in overeenstemming met de AVG.²⁰

Deze zienswijze werd intussen ook overgenomen in bepaalde nationale rechtspraak. Zo oordeelde de Rechtbank van Noord-Holland op 23 mei 2019 – onder verwijzing naar het YS-arrest – dat een betrokkene op grond van artikel 15.3 AVG recht heeft op een volledig overzicht van de persoonsgegevens die worden verwerkt, maar niet per definitie op een kopie van de stukken of dossiers als zodanig waarin deze persoonsgegevens voorkomen, op voorwaarde dat het overzicht beantwoordt aan het doel van het recht op inzage.²¹ De Rechtbank van Noord-Holland verduidelijkte echter wel dat subjectieve informatie, in tegenstelling tot NAW-gegevens²², zich niet goed leent tot een dergelijk overzicht en dat de betrokkene in beginsel in dat geval recht heeft op een kopie van de documenten.²³

2.3. RECHT OP INFORMATIE OVER DE VERWERKING

Een derde en laatste onderdeel van het recht op inzage betreft het recht van de betrokkene om informatie te ontvangen over de verwerking van zijn/haar specifieke persoonsgegevens. Zoals hiervoor al kort werd aangehaald, gaat het hier in belangrijke mate om de informatie die eveneens moet worden opgenomen in de privacyverklaring, maar dan concreet toegepast op de betrokkene.

In de praktijk betekent dit dat een betrokkene in principe (algemene) informatie ontvangt in een privacyverklaring over de verwerking van zijn/haar persoonsgegevens, ten laatste op het ogenblik dat de verwerkingsverantwoordelijke deze persoonsgegevens verkrijgt.²⁴ Daarnaast en bovenop de informatie in de privacyverklaring, vereist artikel 15.1 AVG dat de verwerkingsverantwoordelijke (specifieke) informatie meedeelt aan de betrokkene wanneer deze laatste zijn/haar recht op inzage uitoefent.²⁵ Het feit dat de betrokkene op het ogenblik van het verkrijgen van de persoonsgegevens al een privacyverklaring ontving, ontslaat de verwerkingsverantwoordelijke bijgevolg niet van zijn/haar verplichting om bepaalde en meer specifieke informatie mee te delen wanneer de betrokkene tijdens de verwerking zijn/haar recht op inzage uitoefent.

De informatie die moet worden verschaft, is grotendeels gelijkaardig aan de informatie die moet worden geboden conform artikel 13 en 14 AVG, maar er zijn verschillen. Een verschil betreft bijvoorbeeld de informatie over de doorgifte van persoonsgegevens buiten de EER. Op het ogenblik van het verkrijgen van de persoonsgegevens, kan de verwerkingsverantwoordelijke ermee volstaan om in de privacyverklaring aan te geven of hij het voornemen heeft om de

¹⁹ Het YS-arrest dateert van voor de inwerkingtreding van de AVG en houdt derhalve (enkel) rekening met het recht op inzage zoals voorzien onder richtlijn 95/46/EG. Richtlijn 95/46/EG voorzagt – in tegenstelling tot de AVG – niet (uitdrukkelijk) in het recht op een kopie. De vraag rijst dus of het YS-arrest vandaag overeind blijft. In Nederland is er alvast rechtspraak op basis van de AVG die het YS-arrest nog steeds toepast. Voor meer informatie, zie Rb. Noord-Holland (NL) 23 mei 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:4283, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBNHO:2019:4283>.

²⁰ HvJ 17 juli 2014, nr. C-141/12, ECLI:EU:C:2014:2081, YS e.a., 59.

²¹ Rb. Noord-Holland (NL) 23 mei 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:4283, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBNHO:2019:4283>, § 4.5. Voor een meer uitgebreide bespreking van dit vonnis van de Rechtbank van Noord-Holland, zie A. FOCQUET en L. SENTÉ, "Het recht op inzage in evaluaties en andere interne documenten van de verwerkingsverantwoordelijke" (noot onder Rb. Noord-Holland 23 mei 2019), *TPP* 2020, afl. 1, 30-34.

²² NAW is de gebruikelijke afkorting voor naam, adres en woonplaats.

²³ Rb. Noord-Holland (NL) 23 mei 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:4283, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBNHO:2019:4283>, § 4.7.

²⁴ Op grond van artikel 13 en 14 AVG ontvangt de betrokkene op het ogenblik van de (rechtstreekse of onrechtstreekse) verkrijging van zijn/haar persoonsgegevens een privacyverklaring van de onderneming. Op deze informatieverplichting op het ogenblik van de verkrijging bestaan evenwel uitzonderingen zoals bepaald in artikel 13.4 en 14.5 AVG.

²⁵ Artikel 15.1.a-h AVG vereist meer bepaald dat de volgende informatie wordt meegedeeld: de verwerkingsdoelstellingen, de betrokken categorieën van persoonsgegevens, de ontvangers of categorieën van ontvangers aan wie de persoonsgegevens zijn of zullen worden verstrekt, met name ontvangers in derde landen of internationale organisaties, indien mogelijk, de periode gedurende welke de persoonsgegevens naar verwachting zullen worden opgeslagen, of indien dat niet mogelijk is, de criteria om die termijn te bepalen, dat de betrokkene het recht heeft de verwerkingsverantwoordelijke te verzoeken dat persoonsgegevens worden gerectificeerd of gewist, of dat de verwerking van hem betreffende persoonsgegevens wordt beperkt, alsmede het recht tegen die verwerking bezwaar te maken, dat de betrokkene het recht heeft klacht in te dienen bij een toezichthoudende autoriteit, wanneer de persoonsgegevens niet bij de betrokkene worden verzameld, alle beschikbare informatie over de bron van die gegevens en het bestaan van geautomatiseerde besluitvorming, met inbegrip van de in artikel 22.1 en 22.4, bedoelde profilering, en ten minste in die gevallen, nuttige informatie over de onderliggende logica, alsmede het belang en de verwachte

“Het uitgangspunt is dat een verwerkingsverantwoordelijke een verzoek tot inzage niet kan weigeren.”

- ▶ persoonsgegevens door te geven buiten de EER. Wanneer een betrokkene daarentegen zijn recht op inzage uitoefent, zal de verwerkingsverantwoordelijke de betrokkene in kennis moeten stellen van de specifieke ontvangers buiten de EER en de passende waarborgen voor elke specifieke doorgifte.²⁶

3. BEPERKINGEN OP HET RECHT OP INZAGE

Wanneer er sprake is van de verwerking van persoonsgegevens, genieten de betrokkenen een recht op inzage. De vraag rijst of de AVG uitzonderingen bevat op dit recht op inzage, en zo ja onder welke voorwaarden een verwerkingsverantwoordelijke zich hierop kan beroepen.

Het uitgangspunt is dat een verwerkingsverantwoordelijke een verzoek tot inzage niet kan weigeren. De verwerkingsverantwoordelijke kan zich bijvoorbeeld niet verschuilen achter de verantwoordingsplicht en de daarmee samenhangende risicobenadering om als het ware te ontsnappen aan het recht op inzage en de rechten van betrokkenen in het algemeen. Het is zo dat een verwerkingsverantwoordelijke bij de nakoming van zijn/haar verplichtingen onder de AVG de verantwoordingsplicht in acht moet nemen²⁷, en dat dit (net als

vele andere verplichtingen onder de AVG) gepaard gaat met een risicoafweging. Het spreekt evenwel voor zich dat een verwerkingsverantwoordelijke deze risicobenadering niet kan toepassen op het recht op inzage.²⁸ Elke betrokkene heeft een recht op inzage in zijn/haar persoonsgegevens, ongeacht het risico verbonden aan de verwerking van zijn/haar persoonsgegevens. Verder is ook de reden waarom een betrokkene inzage vraagt in zijn/haar persoonsgegevens irrelevant. In de praktijk wil dit bijvoorbeeld zeggen dat een verwerkingsverantwoordelijke een verzoek tot inzage niet kan weigeren omdat de betrokkene inzage wenst in bepaalde documenten om deze vervolgens (in een procedure) te gebruiken tegen de verwerkingsverantwoordelijke.²⁹

Het feit dat een verwerkingsverantwoordelijke in beginsel een verzoek tot inzage niet kan weigeren, doet evenwel geen afbreuk aan de rechten en vrijheden van derden.³⁰ Dit wordt uitdrukkelijk bevestigd in artikel 15.4 AVG. Overweging 63 AVG verduidelijkt dat de rechten en vrijheden van derden eveneens betrekking hebben op het zakengeheim, de intellectuele eigendom en met name het auteursrecht dat de software beschermt. Anderzijds verduidelijkt deze overweging dat de rechten en vrijheden van derden er niet toe mogen leiden dat de betrokkene alle informatie wordt onthouden. In de praktijk heeft dit als gevolg dat deze informatie over derden verwijderd of geanonimiseerd zal moeten worden alvorens het recht op inzage toe te kennen.³¹

Dit laatste wordt ook bevestigd in de rechtspraak. In een arrest van 14 december 2018 oordeelde het Italiaanse Hof van Cassatie dat een werkgever het recht op inzage in evaluatiedocumenten niet louter kon weigeren omwille van vertrouwelijkheidsredenen. De werkge-

ver argumenteerde dat deze documenten ook gegevens over derde personen bevatten. Het Hof oordeelde in dit geval dat de niet-relevante passages met betrekking tot deze derde personen eenvoudigweg verwijderd konden worden.³²

Verder, en conform overweging 73 en artikel 23 AVG, kunnen Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepalingen voorzien in welbepaalde beperkingen op het recht op inzage. De Belgische wetgever heeft van deze mogelijkheid gebruikgemaakt. Zo voorziet de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens in een aantal beperkingen, waaronder beperkingen op het recht op inzage, in de publiekrechtelijke context.³³

Tot slot is het interessant om te vermelden dat het Court of Appeal te Engeland en Wales in de zaken Dawson-Damer/Taylor Wessing en Deer/Oxford University een proportionaliteitstoets heeft toegepast met betrekking tot het recht op inzage. Volgens het Court of Appeal mag de verwerkingsverantwoordelijke bij het beantwoorden van een verzoek tot inzage het proportionaliteitsprincipe toepassen, zowel bij het opzoeken van de persoonsgegevens over de betrokkene als bij het effectief beantwoorden van het verzoek tot inzage.³⁴ Het Court of Appeal erkent dat de verwerkingsverantwoordelijke (bij wijze van spreken) niet elke steen moet om draaien. De verwerkingsverantwoordelijke heeft aan zijn verplichting voldaan wanneer hij een redelijke en proportionele inspanning heeft geleverd om alle persoonsgegevens van de betrokkene op te zoeken, zelfs al is het mogelijk dat er nog andere persoonsgegevens over de betrokkene worden verwerkt. Het is uiteraard aan de verwerkingsverantwoordelijke om aan te tonen dat het een

onredelijke en disproportionele inspanning van hem zou vereisen om ook die persoonsgegevens nog op te zoeken en over te maken. Aangezien de AVG voorziet dat een verwerkingsverantwoordelijke een kennelijk buitensporig verzoek kan afwijzen³⁵, lijkt een dergelijke proportionaliteitstoets ook in andere jurisdicties (dan het Verenigd Koninkrijk) ingang te kunnen vinden.

4. HET UITOEFENEN EN BEANTWOORDEN VAN EEN VERZOEK OM INZAGE

4.1. DE VERPLICHTINGEN VAN DE BETROKKE NE

In tegenstelling tot het recht op informatie (artikel 13 en 14 AVG), moet de betrokkene een uitdrukkelijk verzoek richten tot de verwerkingsverantwoordelijke om zijn/haar recht op inzage (of enig ander recht) te kunnen uitoefenen. De AVG voorziet niet (uitdrukkelijk) aan welke voorwaarden een dergelijk verzoek moet voldoen. Een verzoek om inzage kan dan ook in principe zowel schriftelijk, elektronisch als mondeling worden uitgeoefend.

Algemeen wordt aangenomen dat de betrokkene zich afdoende moet identificeren zodat de verwerkingsverantwoordelijke zich ervan kan vergewissen dat de persoonsgegevens niet in handen komen van een andere persoon dan de betrokkene. Dat zou immers een datalek (mogelijks zelfs georganiseerd door de verwerkingsverantwoordelijke) vormen.³⁶ De AVG lijkt identificatie van de betrokkene overigens (minstens indirect) te suggereren. Artikel 12.1 AVG laat bijvoorbeeld toe dat de informatie in artikel 13 en 14 AVG mondeling aan de betrokkene wordt verstrekt "op voorwaarde dat de identiteit van de betrokkene met andere middelen bewezen is." Artikel 12.2 AVG kent verder het recht

toe aan een verwerkingsverantwoordelijke om het verzoek van een betrokkene te weigeren wanneer "de verwerkingsverantwoordelijke aantoont dat hij niet in staat is de betrokkene te identificeren" en krachtens artikel 12.6 AVG "kan de verwerkingsverantwoordelijke, wanneer hij redenen heeft om te twifelen aan de identiteit van de natuurlijke persoon die het verzoek indient als bedoeld in de artikelen 15 tot en met 21, om aanvullende informatie vragen die nodig is ter bevestiging van de identiteit van de betrokkene."

Het voorgaande doet evenwel geen afbreuk aan artikel 11 AVG. De AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke niet om "aanvullende gegevens ter identificatie van de betrokkene bij te houden, te verkrijgen of te verwerken" louter en alleen om aan de verplichtingen van de AVG te voldoen. Dit gezegd zijnde, wanneer de betrokkene aanvullende gegevens bezorgt aan de verwerkingsverantwoordelijke met het oog op de uitoefening van zijn/haar rechten, moet de verwerkingsverantwoordelijke die aanvullende gegevens wel aanvaarden.

Hoe kan de betrokkene zich afdoende identificeren? Dat zal uiteraard afhangen van de specifieke context. In bepaalde gevallen zal een link tussen het e-mailadres en de betrokkene volstaan. Verder kan ook aan de betrokkene gevraagd worden om in te loggen via zijn/haar account of om zich te identificeren aan de hand van zijn/haar klantnummer of via een tweefactor authenticatie via zijn gsm. In geval van gevoelige(re) persoonsgegevens kan het aangewezen zijn om een kopie van de identiteitskaart op te vragen.

Bepaalde verzoeken vereisen dat de betrokkene zijn/haar verzoek motiveert, bijvoorbeeld wanneer de betrokkene bezwaar uitoefent tegen het gerecht-

gevolgen van die verwerking voor de betrokkene. Bovendien vereist artikel 15.2 AVG dat wanneer persoonsgegevens worden doorgegeven aan een derde land of een internationale organisatie, de betrokkene het recht heeft in kennis te worden gesteld van de passende waarborgen overeenkomstig artikel 46 AVG inzake de doorgifte.

- 26 Het dient opgemerkt te worden dat artikel 15.2 AVG enkel verwijst naar de passende waarborgen overeenkomstig artikel 46 AVG in het kader van een doorgifte van persoonsgegevens buiten de EER. Naast de passende waarborgen, zoals onder andere de bindende bedrijfsvoorschriften en de standaardcontractbepalingen, is het voor een onderneming ook mogelijk om persoonsgegevens door te geven buiten de EER op basis van een adequaatheidsbesluit (art. 45 AVG) of op basis van een van de uitzonderingsgronden (art. 49 AVG). Onzes inziens slaat de informatieverplichting in het kader van het recht op inzage niet alleen op de passende waarborgen, maar eveneens op de adequaatheidsbesluiten en uitzonderingsgronden. Voor eenzelfde standpunt zie D. DE BOT, "De rechten van betrokkenen benaderd vanuit de invalshoek van verwerkingsverantwoordelijken – Welke verplichtingen houden zij in?", *De Verz.* 2017, afl. 22, (103) 151-152. Voor meer informatie over de verschillende doorgiftemechanismen, zie A. FOCQUET en E. DECLERCK (eds.), *Gegevensbescherming in de praktijk*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 129-145.
- 27 Voor een definitie van de verantwoordingsplicht, zie art. 5.2 AVG.
- 28 D. DE BOT, "De rechten van betrokkenen benaderd vanuit de invalshoek van verwerkingsverantwoordelijken – Welke verplichtingen houden zij in?", *De Verz.* 2017, afl. 22, (103) 111.
- 29 Uit de rechtspraak blijkt overigens dat dit een vaak voorkomende reden is waarom betrokkenen inzage vragen in hun persoonsgegevens. Zo oordeelde het Oberlandesgericht te Keulen dat een Duitse verzekeringnemer recht op inzage had in de volledige informatie die zijn verzekeraar over hem had, inclusief nota's van (telefoon)gesprekken. De verzekeringnemer wilde op basis van deze informatie aantonen dat hij al eerder recht had op een arbeidsongevallenuitkering. Het Italiaanse Hof van Cassatie moest zich reeds buigen over een verzoek tot inzage in evaluatiedocumenten van een werknemer nadat de werkgever deze werknemer een disciplinaire sanctie had opgelegd. Voor meer informatie, zie Oberlandesgericht Keulen (DE) 26 juli 2019, nr. 20 U 75/18, <https://openjur.de/u/2177719.html> respectievelijk Corte Suprema Di Cassazione (IT) 14 december 2018, nr. 17153/2014. r.g., www.lavorosi.it/fileadmin/user_upload/GIURISPRUDENZA_2019/Cass.-ord.-n.-32533-2018.pdf. Voor een meer uitgebreide bespreking van beide arresten, zie A. FOCQUET en L. SENTE, "Het recht op inzage in evaluaties en andere interne documenten van de verwerkingsverantwoordelijke" (noot onder Rb. Noord-Holland 23 mei 2019), *TPP* 2020, afl. 1, 30-34.
- 30 Dit betreft bijvoorbeeld de vertrouwelijkheid van de correspondentie tussen een advocaat en zijn cliënt. Zo oordeelde de Rechtbank van Noord-Holland in haar vonnis van 23 mei 2019 dat gelet op de vertrouwelijkheid van de correspondentie tussen een advocaat en zijn cliënt de betrokken documenten buiten de reikwijdte van het recht op inzage vallen.

“Het moet technisch mogelijk worden gemaakt om persoonsgegevens op te vragen in alle systemen van de verwerkingsverantwoordelijke.”

- ▶ vaardigd belang van de verwerkingsverantwoordelijke (buiten het kader van direct marketing). Zoals hiervoor al aangegeven, speelt deze voorwaarde niet voor een verzoek om inzage. De betrokkene heeft een recht op inzage ongeacht de motieven die ten grondslag liggen aan zijn/haar verzoek. De verwerkingsverantwoordelijke kan wel vragen aan de betrokkene om (het voorwerp van) zijn/haar verzoek om inzage te verduidelijken wanneer de verwerkingsverantwoordelijke een grote hoeveelheid gegevens betreffende de betrokkene verwerkt.³⁷ Meer bepaald kan de verwerkingsverantwoordelijke de betrokkene vragen om te preciseren op welke gegevens of verwerkingsactiviteiten zijn/haar verzoek om inzage betrekking heeft.

4.2. DE VERPLICHTINGEN VAN DE VERWERKINGS-VERANTWOORDELIJKE

In de eerste plaats bevat de AVG een aantal algemene verplichtingen die verwerkingsverantwoordelijken in acht moeten nemen bij het beantwoorden van niet alleen een verzoek om inzage,

maar van om het even welk verzoek van de betrokkenen (opgenomen in de AVG)³⁸:

- verwerkingsverantwoordelijken moeten de uitoefening van de rechten van de betrokkenen in de eerste plaats ‘faciliteren’, d.i. zo eenvoudig mogelijk maken. Een verzoek dat elektronisch wordt ingediend (bijvoorbeeld via een online aanvraagformulier of per e-mail), moet in principe ook elektronisch worden beantwoord, tenzij de betrokkene anderszins verzoekt;
- een verzoek moet binnen één maand worden beantwoord. Deze termijn begint volgens de Belgische Gegevensbeschermingsautoriteit te lopen van zodra het verzoek voldoende duidelijk is (wie dient het verzoek in? wat vraagt men?).³⁹ Bij complexe of gecombineerde verzoeken is het verwerkingsverantwoordelijken toegestaan deze termijn te verlengen met nog eens twee maanden. De betrokkene dient in dat geval wel binnen een termijn van één maand in kennis te worden gesteld van deze verlenging.⁴⁰ Het is belangrijk te (kunnen) bepalen wanneer de termijn aanvangt. Een laattijdige reactie is immers een overtreding van de AVG en kan worden bestraft⁴¹;
- wanneer een verzoek kennelijk ongegrond is (bijvoorbeeld omdat de verwerkingsverantwoordelijke geen persoonsgegevens verwerkt van de betrokkene) of buitensporig (bij repetitieve verzoeken), kunnen verwerkingsverantwoordelijken een redelijke vergoeding (in functie van hun administratieve kosten) aanrekenen of het verzoek afwijzen. De reden voor de afwijzing moet uitdrukkelijk worden vermeld.⁴² Van een kennelijk ongegrond verzoek kan bijvoorbeeld sprake zijn wanneer de verwerkingsverantwoordelijke geen persoonsgegevens verwerkt van de betrokkene. Van een

buitensporig verzoek kan sprake zijn als een betrokkene bijvoorbeeld wettelijk een verzoek (bijvoorbeeld een verzoek tot inzage) indient, wanneer er geen enkele indicatie is dat de gegevens zijn gewijzigd.⁴³ De betrokkene moet ook meteen geïnformeerd worden over zijn/haar klacht- en beroepsmogelijkheden.⁴⁴ Dit belet niet dat verwerkingsverantwoordelijken de betrokkene in eerste instantie uitnodigen om te reageren wanneer zij het niet eens zijn met de afwijzing. De bewijslast voor het duidelijk ongegronde verzoek of de buitensporige aard van het verzoek berust bij de verantwoordelijke;

- elke communicatie met betrekking tot een verzoek moet tot slot ook voldoen aan de vormvereisten die zijn opgenomen in artikel 12.1 AVG. Dit betekent dat de communicatie in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm moet worden bezorgd en in duidelijke en eenvoudige taal moet zijn opgesteld. Het wordt algemeen aanvaard dat deze vormvereisten niet alleen gelden met betrekking tot de privacyverklaring (artikel 13 en 14 AVG).

Specifiek wat betreft verzoeken om inzage zullen deze doorgaans binnen één maand moeten worden beantwoord. Dit kunnen immers bezwaarlijk ‘complexe’ verzoeken worden genoemd. Dat het voor de verwerkingsverantwoordelijke moeilijk is om gegevens uit verschillende systemen te verzamelen, maakt het verzoek zelf immers niet complex. Verwerkingsverantwoordelijken dienen de nodige maatregelen te nemen opdat verzoeken tijdig kunnen worden beantwoord. Zoals al aangegeven, mogen verwerkingsverantwoordelijken die een grote hoeveelheid gegevens verwerken de betrokkenen wel vragen om te preciseren op welke informatie of verwerkingsactiviteiten hun ver-

zoek betrekking heeft.⁴⁵ Gecombineerde verzoeken (bijvoorbeeld met een recht van bezwaar) kunnen wellicht wel een verlenging verantwoorden.

Zoals eveneens hiervoor aangegeven, moet er absolute zekerheid bestaan over de identiteit van de betrokkenen vooraleer hen een kopie te bezorgen van hun persoonsgegevens. Wanneer persoonsgegevens met de verkeerde persoon worden gedeeld, is er immers sprake van een datalek. Ook bij het overmaken van de kopie moet worden opgelet voor datalekken. Dit gebeurt dus bij voorkeur via een (geëncrypteerde) e-mail of via externe toegang tot een beveiligde web-interface.

Het recht op inzage is in principe kosteloos.⁴⁶ Meer bepaald heeft de betrokkene recht op 1 kosteloze kopie. Voor bijkomende kopieën⁴⁷ (evenals kennelijk ongegronde en buitensporige verzoeken om inzage) kan de verwerkingsverantwoordelijke een redelijke vergoeding aanrekenen op basis van zijn eigen administratieve kosten.

5. PRAKTISCHE TIPS

Verwerkingsverantwoordelijken moeten allereerst in een mogelijkheid voorzien voor de betrokkenen om een verzoek in te dienen. Dit kan een (online) aanvraagformulier zijn of een specifiek e-mailadres ('privacy@') en/of telefoonnummer. Een referentie naar dit aanvraagformulier of de contactgegevens moet worden opgenomen in de privacyverklaring. Specifiek wat betreft het recht op inzage is het aangewezen om daarin ook te verduidelijken met welke regelmaat⁴⁸ een kosteloze kopie kan worden verkregen en hoeveel de administratieve kost bedraagt voor een bijkomende kopie.

Het moet technisch mogelijk worden gemaakt om persoonsgegevens op te

vragen in alle systemen van de verwerkingsverantwoordelijke. Dit geldt zeker wanneer op grote schaal persoonsgegevens worden verwerkt. Een handmatige verzameling is op lange termijn niet houdbaar. Als het mogelijk is, is het aangewezen om dit gehele proces te automatiseren, waardoor de betrokkenen zelf via hun account een .pdf document kunnen creëren van hun persoonsgegevens. Zo kan een verwerkingsverantwoordelijke veel tijd uitsparen en discussies over repetitieve verzoeken vermijden.

Wanneer het niet mogelijk is om het proces te automatiseren, moet één interne verantwoordelijke worden aangeduid die het verzoek om inzage rechtstreeks ontvangt en opvolgt. Het proces kan in dat geval worden versneld door middel van een intern stappenplan en standaard e-mails.

**ANOUK
FOCQUET**

advocaat bij
contrast

LAURA SENTE

advocaat bij
contrast

Ook in de zaak Dawson-Damer/Taylor Wessing erkende het Court of Appeal te Engeland en Wales dat het recht op inzage niet speelt wanneer het gaat om vertrouwelijke correspondentie tussen een advocaat en zijn cliënt ('legal professional privilege'). Voor meer informatie, zie Rb. Noord-Holland (NL) 23 mei 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:4283, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBNHO:2019:4283>, § 4.15 respectievelijk England and Wales Court of Appeal (UK) 11 maart 2020, Dawson-Damer/Taylor Wessing, [2020] EWCA Civ 352, www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2020/352.html, § 20-54.

- 31 Dit is voornamelijk van belang wanneer de betrokkene in het kader van het recht op inzage een kopie zal ontvangen van de documenten waarin zijn/haar persoonsgegevens zijn vermeld. Deze overweging speelt minder wanneer de onderneming een overzicht van de persoonsgegevens in begrijpelijke vorm overmaakt.
- 32 Corte Suprema Di Cassazione (IT) 14 december 2018, nr. 17153/2014 r.g., www.lavorosi.it/fileadmin/user_upload/GIURISPRUDENZA_2019/Cass.-ord.-n.-32533-2018.pdf.
- 33 Voor meer informatie over deze beperkingen, zie art. 11-17 wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, BS 5 september 2018.
- 34 Voor meer informatie, zie England and Wales Court of Appeal (UK) 16 februari 2017, Dawson-Damer/Taylor Wessing, [2017] EWCA Civ 74, www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2017/74.html, § 57-85; England and Wales Court of Appeal (UK) 3 maart 2017, Ittihadieh/Cheyne and Deer/Oxford University, [2017] EWCA Civ 121, www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2017/121.html, § 95-103.
- 35 Art. 12.5 AVG.
- 36 Een datalek wordt ruim gedefinieerd in de AVG (art. 4.12 AVG): "een inbreuk op de beveiliging die per ongeluk of op onrechtmatige wijze leidt tot de vernietiging, het verlies, de wijziging of de ongeoorloofde verstrekking van of de ongeoorloofde toegang tot doorgezonden, opgeslagen of anderszins verwerkte gegevens." Dus ook wanneer er per ongeluk persoonsgegevens worden doorgegeven aan iemand die niet bevoegd is om die gegevens te ontvangen, is een datalek. Elk datalek moet in principe gemeld worden aan de toezichhoudende autoriteit en, in geval van een hoog risico, aan de betrokkenen.
- 37 Overweging 63 AVG.
- 38 Art. 12 AVG. Deze vereisten zijn dus niet enkel van toepassing in geval van een verzoek om inzage of rectificatie.
- 39 GBA 28 april 2020, nr. 17/2020.
- 40 Art. 12.3 AVG.
- 41 GBA 17 september 2019, nr. 08/2019 en GBA 28 april 2020, nr. 17/2020.
- 42 De bewijslast voor de kennelijk ongegronde of buitensporige aard van het verzoek ligt immers bij de onderneming.
- 43 D. DE BOT, "De rechten van betrokkenen benaderd vanuit de invalshoek van verwerkingsverantwoordelijken – Welke verplichtingen houden zij in?", *De Verz.* 2017, afl. 22, (103) 119.
- 44 GBA 17 december 2019, nr. 09/2019.
- 45 Overweging 63 AVG.
- 46 Art. 12.5 AVG.
- 47 Art. 15.3 AVG.
- 48 Met welke regelmaat een kopie kan worden opgevraagd (en wat hierin redelijk is) zal elke verwerkingsverantwoordelijke voor zich moeten bepalen. Daarbij moet de verwerkingsverantwoordelijke in het achterhoofd houden dat het recht op inzage de betrokkene moet toelaten om de rechtmatigheid van de verwerking na te gaan en om zijn verdere controlerechten (o.m. het recht op rectificatie) uit te oefenen. In geval van een verwerking die voortdurend of op regelmatige basis onderhevig is aan wijzigingen, lijkt het dan ook redelijk dat de betrokkene regelmatig een recht heeft op kosteloze inzage.